

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

у співпраці

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
(м. Дрогобич, Україна)
Лондонський університет королеви Марії (м. Лондон, Велика Британія)
Південночеський університет (м. Чеські Будейовиці, Чеська Республіка)
Східно-європейський слов'янський університет (м. Ужгород, Україна)
Університет Яна Длугоша в Ченстохові (м. Ченстохова, Польща)
Київський університет імені Бориса Грінченка (м. Київ, Україна)
Державна Вища Професійна школа імені Станіслава Тарновського
(м. Тарнобжег, Польща)
Вустерський університет (м. Вустер, Велика Британія)
Сучавський університет імені Штефана чел Маре (м. Сучава, Румунія)
Академія прикладних наук в Коніні (м. Конін, Польща)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Міжнародної науково-практичної конференції
з нагоди 25-річчя кафедри психології розвитку та консультування
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

АКСІОПСИХОЛОГІЧНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ
СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

19-20 жовтня 2023 року

м. Тернопіль

ДО ПИТАННЯ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕЗІЛЬЄНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ ЗА ПОТЕНЦІЙНО ТРАВМУЮЧИХ ОБСТАВИН ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ (<i>Антоніна КІЧУК</i>)	194
ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ: СИМПТОМИ ПРОЯВУ ТА СПОСОБИ ЗАПОБІГАННЯ (<i>Ольга СЕРЕДА</i>)	198
ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК РЕСУРС ЗБЕРЕЖЕННЯ І ЗМІЦНЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ (<i>Марія ШПАК</i>).....	203
ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ЮНАКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ (<i>Тетяна ЯБЛОНСЬКА, Мирослава КОНОНЧУК</i>).....	207
КУЛЬТУРА ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ ЯК СКЛАДОВА МОРАЛЬНОЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ (<i>Роман ХАВУЛА, Тарас КАЧМАР</i>)	211
МІФИ ПРО ОНКОЛОГІЮ В УКРАЇНСЬКОМУ ІНФОПРОСТОРІ ЯК ЧИННИК ПСИХОЛОГІЧНИХ КРИЗ (<i>Катерина ЛИСНИК</i>).....	214
ОСНОВНІ НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ТРИВОЖНОСТІ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ (<i>Христина МАЦАЛАП</i>)....	220
ОСОБЛИВОСТІ ПСИХІЧНОЇ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ (<i>Михайло ЛЕВЧУК</i>).....	225
ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО БАТЬКІВСТВА У СТУДЕНТІВ (<i>Віталій ТРЕТЯК</i>).....	229
ОСОБЛИВОСТІ ТРИВОЖНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ПІД ЧАС ВІЙНИ (<i>Катерина ПОСОХОВА</i>).....	233
РОЛЬ МОРАЛЬНОЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ В ПРОЦЕСІ АДАПТАЦІЇ ЗОВНІШНЬО-ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ (<i>Марина ВАРАКУТА, Анастасія БАКУМ</i>)	237
ПСИХОЛОГІЧНА КОРЕКЦІЯ ТРИВОЖНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ АРТТЕРАПЕВТИЧНИХ МЕТОДІВ (<i>Олена ПАВЛОВСЬКА</i>).....	240
ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК АКСІОЛОГІЧНИЙ ОРІЄНТИР ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ (<i>Наталія САВЕЛЮК</i>)	243
ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗДОРОВ'Я В КОНСТРУКТИВНИХ ТА ДЕСТРУКТИВНИХ РОДИНАХ В УМОВАХ ВІЙНИ (<i>Ольга ТИМОШЕНКО</i>).....	249
ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ: НАПРЯМИ ПІДТРИМКИ І ЗБЕРЕЖЕННЯ (<i>Ірина ПЕРІГ</i>).....	254

психологічної та соціальної дезадаптації, не залишає іншого вибору, як розкривати науковими методами характер змін, що відбуваються в психіці дітей, щоб мати змогу ґрунтовно підійти до розробки заходів щодо зниження ризиків виникнення у них проблем у майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кутішенко В. П., Ставицька С. О. Психологія розвитку та вікова психологія: Практикум: навч. посіб. Київ: Каравела, 2012. 448 с.
2. Помиткіна Л. В., Злагодух В. В., Хімченко Н. С., Погорільська Н. І. Психологія сім'ї: навч. Посібник. К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2010. 270 с.
3. Свеженцева Ілона. «Спокій, але не байдужість»: як конфлікти та загроза війни впливають на психіку та як не панікувати. 2022. URL: <https://suspilne.media/203742-spokij-ale-ne-bajduzist-ak-konflikti-ta-zagroza-vijni-vplivaut-psihiku-ta-ak-protidiati-panici/>
4. Яцина О. Ф. Вплив війни на психічне здоров'я: ознаки травматизації психіки дітей та підлітків. *Наукові перспективи*. 2022. Вип. 7 (25). С. 554-567.
5. Freud Sigmund . Hysterie und Angst. Berlin: Fischer Verlag, 1971. 360 p.
6. Lustig S. L., Tennakoon L. Testimonials, Narratives, Stories and Drawings: Child Refugees as Witnesses. *Child and Adolescent Psychiatric Clinics of North America*. 2008. № 17. P. 569-584.

Марина ВАРАКУТА

*викладач, ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», м. Дніпро;
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, Класичний
приватний університет, м. Запоріжжя, Україна*

Анастасія БАКУМ

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, ВНПЗ «Дніпровський
гуманітарний університет», м. Дніпро, Україна*

**РОЛЬ МОРАЛЬНОЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ В
ПРОЦЕСІ АДАПТАЦІЇ ЗОВНІШНЬО-ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ**

Військовий конфлікт в Україні призвів до різкого зростання числа українців, які шукають тимчасовий притулок за кордоном. Зовнішньо-переміщені особи, які змушені залишити свої рідні домівки та переїхати в інші регіони або країни, стикаються з численними викликами, включаючи моральні та соціально-психологічні проблеми. Важливо надати їм підтримку та допомогу для успішної адаптації та подолання стресових ситуацій.

Один з ключових аспектів успішної адаптації зовнішньо-переміщених осіб - це моральна підтримка. За словами О. В. Ковальчук, автора книги «Освіта для всіх: підходи та практика» важливо створити сприятливе середовище, де ці особи можуть відчувати себе важливими та прийнятими. Сприяти їхньому включенню в соціум та надавати можливості для освіти та саморозвитку. Моральна підтримка включає в себе слухання їхніх історій та досвіду, а також створення умов для відновлення їхнього самоповаги та гідності.

Для дітей та сімей, які постраждали внаслідок військових конфліктів, особливо важлива соціально-психологічна підтримка. Вивчаючи авторську роботу Г. М. Герило, Т. Б. Гніда, І. О. Корнієнко та інших авторів, «Організація соціально-психологічного супроводу дітей, сімей, які постраждали внаслідок військових конфліктів,» ми розуміємо, що важливо надавати допомогу не лише самим дітям, але й їхнім батькам та родинам. Це може включати в себе психологічну консультацію, психотерапію та підтримку в розв'язанні практичних питань, таких як доступ до освіти та медичної допомоги.

Моральна та соціально-психологічна підтримка, яку надають інші країни зовнішньо-переміщеним особам, є надзвичайно важливою у забезпеченні їхнього добробуту та успішної адаптації в новому середовищі.

Моральна підтримка включає в себе не лише словесні вислови підтримки, але й виявлення інтересу до долі зовнішньо-переміщених осіб та їхньої історії. Слухання їхнього досвіду та свідчень може мати велике значення для того, щоб вони почували себе важливими та прийнятими. Це сприяє підвищенню самоповаги та самооцінки у зовнішньо-переміщених осіб, що є важливим для подолання стресових ситуацій та втрат, які вони пережили.

Соціально-психологічна підтримка, з свого боку, забезпечує зовнішньо-переміщеним особам доступ до професійної психологічної допомоги. Це особливо важливо для тих, хто має посттравматичний стресовий розлад або інші емоційні проблеми внаслідок військових конфліктів. Психологічні консультації та терапія допомагають зовнішньо-переміщеним особам виразити свої почуття, розібратися в емоціях та знайти стратегії для подолання тривоги та депресії.

Окрім індивідуальної підтримки, групові сесії та спільні заходи можуть створювати можливості для спілкування та взаємодії між зовнішньо-переміщеними особами. Це допомагає їм відчувати себе частиною спільноти та розуміти, що вони не є самі в своїх переживаннях. Групова підтримка також може сприяти вирішенню спільних проблем та пошуку колективних рішень.

Насамкінець, соціальна підтримка та психологічна допомога від інших країн допомагають зовнішньо-переміщеним особам відновити своє психологічне благополуччя та створити стійкі фундаменти для їхнього подальшого розвитку та адаптації в новому середовищі. Це важливий компонент у підтримці та реінтеграції цих людей після важких переживань та втрат, які вони перенесли.

Не менш важливою складовою успішної адаптації є й освіта, яка, незважаючи на усі труднощі, є важливим елементом соціальної інтеграції зовнішньо-переміщених осіб. Освітні програми для дорослих та дітей, надають їм ряд важливих переваг та можливостей для їхньої інтеграції та розвитку: відновлення освіти, розвиток навичок, професійна підготовка, психологічна підтримка та ін.

Освітні програми сприяють інтеграції зовнішньо-переміщених осіб в нове суспільство. Навчання мовам та вивчення культурних аспектів допомагають їм легше взаємодіяти з оточуючими та створювати соціальні зв'язки. Вони є одним з ключових інструментів у підтримці та реабілітації зовнішньо-переміщених осіб, допомагаючи їм відновити свої життя та побудувати стабільне майбутнє в нових умовах.

Отже, моральна та соціально-психологічна підтримка з боку інших країн грають критичну роль у відновленні та адаптації зовнішньо-переміщених осіб

після військових конфліктів. Ці види підтримки сприяють підвищенню їхньої самоповаги, психологічному здоров'ю та сприяють подоланню травматичних наслідків пережитих страхів і стресів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ковальчук, О. В. Освіта для всіх: підходи та практика. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2019. 240 с.
2. Організація соціально-психологічного супроводу дітей, сімей, які постраждали внаслідок військових конфліктів / авт. кол.: Герило Г. М., Гніда Т. Б., Корнієнко І. О., Луценко Ю. А.; заг. ред. Ю. А. Луценко. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2018. 128 с.
3. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 3. Київ, 2018. 236 с.

Олена ПАВЛОВСЬКА

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна

ПСИХОЛОГІЧНА КОРЕКЦІЯ ТРИВОЖНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ АРТТЕРАПЕВТИЧНИХ МЕТОДІВ

Шкільні роки – важливий етап у житті людини, протягом якого активно формується її особистість, відбувається психічний розвиток, який часто супроводжується тривогою.

Водночас важливо зауважити, що війна є травмівною подією, що викликає почуття у дітей безпорадності й незахищеності, впливаючи на свідомість кожної людини та її ставлення до світу, спричиняючи хронічні стресові розлади.

Завдання створення безпечного освітнього середовища як системи психологопедагогічних умов, впливів і можливостей, які забезпечують захищеність особистості від прямого чи опосередкованого негативного впливу травмівних ситуацій на фізичне та психічне здоров'я особистості, є дуже важливими для сучасної освіти. Задоволення потреби в безпеці, стабільності,